

УДК 336.012.23(477)

ВПЛИВ СВІТОВОЇ ЕКОНОМІЧНОЇ КРИЗИ НА СТАБІЛЬНІСТЬ БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ

А. О. Мельник, к.е.н.

Хмельницький національний університет

В основі економічного зростання країни є державна політика, яка охоплює велику кількість сегментів регулювання, важливою її складовою є фінансова політика, яка визначає пріоритети у розвитку фінансових відносин та покликана забезпечувати фінансову стабільність.

Більшість науковці розуміють під категорією «фінансова стабільність банківської системи» створення дієвого механізму, який запобігав би виникненню банківських криз та сприяв подальшому розвитку економіки країни. У контексті категоріального визначення під фінансовою стабільністю банківської системи розуміють міру повноти та якості розв'язання завдання, поставленого перед банківською системою, виконання нею своєї місії, що забезпечує досягнення позитивного фінансового результату.

Фінансова стабільність, як правило залежить від: стійкості банківської системи, стану платіжного балансу, обсягів внутрішньої і зовнішньої заборгованості, коливання курсів валют, обсягу грошей в обігу, темпів інфляції та інших чинників. Варто зазначити, що ключову роль у забезпеченні фінансової стабільності відіграє банківська система яка пронизує наскрізно всі сфери господарювання.

Світова економічна криза 2008 року та попередні кризи оголили вразливі місця вітчизняної банківської системи, а саме: низький рівень капіталізації і ресурсної бази банків, погіршення фінансових результатів банків, зростання боргового навантаження, скорочення обсягів кредитування, зниження ефективності кредитного портфеля.

Світова економічна криза 2008 року вплинула на стабільність банківської системи України, зумовивши різке погіршення рівня капіталізації банків. Воно відбулось унаслідок падіння курсу гривні, відповідно до якого збільшились обсяги валютних позик у гривневому еквіваленті і виникла необхідність збільшення капіталу

банку з метою дотримання відповідних нормативів. Крім того зростання прострочених і ризикових активів вимагало додаткового нарощення капіталу. Втримати стабільність банків у даному секторі їх діяльності вдалось за вдяки державній програмі ре капіталізації, а банки з іноземним капіталом мали можливість поповнити свої активи за рахунок материнських банків. Вживані заходи дозволили стабілізувати ситуацію але не сприяли економічному зростанню, оскільки акумульовані активи банків не були трансформовані у кредити.

Крім рівня капіталізації банків знизився і рівень прибутковості банківської діяльності внаслідок: формування резервів на покриття можливих втрат по активним операціям; продаж проблемних кредитів за вартістю, нижчою за балансову; зниження доходів від основної діяльності через низьку ділову активність в економіці та в умовах зростання витрат по залучених ресурсах. Не дивлячись на те, що зниження прибутковості банківської діяльності викликано переважно зовнішніми причинами, вирішення цієї проблеми потребує вдосконалення системи внутрішнього управління в сфері вибору ефективних методів «очищення» балансу банку від проблемних кредитів, «розтягування» графіку списання боргів, пошуку найбільш прибуткових напрямів вкладання коштів, збереження довіри вкладників та активізації зусиль щодо залучення додаткових фінансових коштів.

Дефіцит фінансових ресурсів на внутрішньому ринку зумовлений низьким рівнем довіри до банківської системи обумовив зростання зовнішньої заборгованості і залежності банків від іноземних кредиторів. Зниження кредитних рейтингів України у наслідок світової економічної кризи та політичної нестабільності призвели до відтоку іноземного капіталу та необхідності дострокового повного повернення зовнішніх боргів. Така ситуація викликала додаткове навантаження на платіжний баланс країн та дестабілізувала валютний ринок.

Кредитоспроможність банків зменшилась у наслідок погіршення кредитного портфелю, який містив прострочені кредити. Банківські установи під час кризи переклали свої кредитні ризики на

Роль банківської системи у забезпеченні економічного зростання

позичальників збільшуючи вартість кредитних ресурсів та плату за їх обслуговування, таким чином повністю обмеживши реальний сектор економіки від кредитів, які були неспроможні їх оплачувати. Вільні фінансові ресурси залишались у фінансовому секторі про це свідчить зростання банківських кредитів фінансовим установам на 5% у 2009 році. Така ситуація не сприяла стабілізації на фінансовому ринку в цілому і стримувала економічне зростання.

Для підтримки ліквідності банківської системи під час прояву світової економічної кризи НБУ збільшив резервні вимоги до банків у 2,5 рази довівши їх до рівня 38,2% [4]. Збільшення резервів сприяло управлінню ризиками ліквідності банків, але було свідченням жорсткої монетарної політики. Варто зазначити, що утримання великих резервів посилює тиск проблемних кредитів на ліквідність і капітал банків, але за умов стабілізації ситуації дані фінансові ресурси є джерелом кредитування.

Активна позиція НБУ та зацікавленість комерційних банків у подоланні розглянутих дестабілізуючих загроз дозволила зберегти відносну стабільність банківської системи, ознаками якої стали:

- підвищення рівня капіталізації;
- призупинення відпливу коштів з банківських депозитів;
- збільшення кредитування юридичних осіб;
- відсутність масових банкрутств та дефолтів вітчизняних банків.

Список використаних джерел

1. Белінська Я. Стабільність банківської системи: загрози та шляхи її подолання // Я. Белінська / Аналітична записка / режим доступу : <http://www.niss.gov.ua/articles/256/>
2. Грошово-кредитна політика в Україні / За редакцією В. І. Міщенко. – 2-ге вид., перероб. і доп. – К. : Т-во «Знання», КОО, 2003. – 421 с.
3. Порошенко П. Головне: стабільність банків / П. Порошенко // режим доступу : <http://www.poroshenko.com.ua/?view=7285>